

Szövegértés

1. Többszörös választás. Fejezze be a mondatokat!

1. *Az elbeszélő*

- a. rendszeresen elveszti a pénzét.
- b. rendszeresen talál pénzt.
- c. még soha nem talált pénzt, de nem is vesztett el.

2. *Aki sok pénzt veszít el, azt gondolja, hogy*

- a. a pénz jó kezekbe kerül
- b. a pénzt egy gazdag és szemtelen alak találja meg.
- c. egyszer talán valaki visszaadja neki a pénzt.

3. *Az elbeszélő az ezrest*

- a. egy utcasarkon találta.
- b. egyik utca közepén találta.
- c. A Tisza partján találta.

4. *Az elbeszélő éppen*

- a. reggelizni indult.
- b. ebédelni indult.
- c. vacsorázni indult.

5. *Az elbeszélő azért ír az esetről az újságban, mert szeretné*

- a. visszaadni a pénzt annak, aki azt elveszítette.
- b. megismerni azt az embert, aki a pénzt elveszítette.
- c. elmondani, mit csinált a talált pénzzel.

Az író stílusa

Darvasi László ebben az írásban néhány szó régies alakját használja, azaz archaizál. A szöveget többek között ez a stilisztikai eszköz is humorossá teszi, hiszen az elbeszélte esemény egy egyszerű, hétköznapi történet. Az archaizálás egyébként Darvasi László más műveire is jellemző.

Éppen ebédelni indultam, **s** (=és) volt vagy kétszáz forintom.

Az jutott eszembe, milyen bosszús lehet az az embertárs, **ki** (=aki) ezt a pénzt elveszítette.

Hazaérkeztén (=amikor hazaérkeztem, hazajövet) a Hörpintőben megihattam egy korsó csapolt Ászokot.

Ezen tárcának (=ennek a tárcának) is van katartikus tanulsága.

Beszélgessünk!

1. A magyar bankjegyeken híres emberek arcképei láthatók. Tudja, kik ők? Ha nem, nézzen utána, és meséljen róluk az órán!
2. Az Ön országában mire költik az emberek a pénzüket? Mire nem adnak ki szívesen?
3. Ön veszített már el pénzt? Esetleg talált már? Hogyan? Mesélje el!

Szókincs

3. Szinonimák. Hogy mondjuk másképp?

1. *Vannak azok, akik **elhagyják** a pénzüket.*

- a. elvesztik
- b. félreteszik
- c. elköltik

2. *Mások pedig ezeket az elhagyott pénzeket **rendre** megtalálják.*

- a. gyorsan
- b. mindig
- c. néha

3. *Akkor egy hétig **gyűöltem** az emberiséget.*

- a. nem szerettem
- b. szerettem
- c. csodáltam

4. *Az **ezres** a Deák Ferenc és a Victor Hugo utcák sarkán hevert.*

- a. ezer forintos
- b. ezerforintos
- c. ezerforintnyi pénz

5. *Volt **vagy** kétszáz forintom.*

- a. a zsebemben
- b. körülbelül
- c. több mint

6. **Az jutott eszembe**, milyen bosszús lehet az az embertárs, ki ezt a pénzt elveszítette.
- arra gondoltam
 - azt mondtam
 - azt hallottam
7. Milyen **bosszús** lehet az az embertárs, aki ezt a pénzt elvesztette.
- szomorú
 - mérges
 - szerencsétlen
8. Délután **hazabuszoztam**, a jegy 65 forintba került.
- hazamentem
 - elmentem a buszmegállóba
 - elment mellettem egy busz

4. Antonímák. Keresse meg a szavak ellentétét a szövegben!

- | | | | |
|----|--------------------|-------|--------------|
| 0. | néptelen – | népes | (1-5. sor) |
| 1. | udvarias – | | (5-10. sor) |
| 2. | jéghideg – | | (15-20. sor) |
| 3. | nyugodtan – | | (15-20. sor) |
| 4. | eladtam – | | (30-35. sor) |
| 5. | visszaadja – | | (40-45. sor) |
| 6. | felidegesíteni – | | (40-45. sor) |
| 7. | megehettem – | | (35-40. sor) |
| 8. | ezelőtt – | | (30-35. sor) |
| 9. | eladhattam volna – | | (45-50. sor) |

5. **Idiómák. Mit jelentenek a következő idiomatikus kifejezések?**

1. Az ezres jókor jött (21. sor)
 2. Már tizennyolc forinttal mínuszban voltam (41. sor)
 3. Boldog és boldogtalan¹ (44. sor)
 4. Szerencsétlenül járt embertárs (46. sor)
 5. A pénz nem ment rossz helyre (47. sor)
-
- a. A pénzt fontos dolgokra költöttem el.
 - b. Mindenki
 - c. A pénzt jó pillanatban találtam.
 - d. Olyan ember, akivel valami rossz dolog történt
 - e. Már egy kicsivel többet költöttem, mint amennyi pénzt találtam.

1	2	3	4	5

6. **Keresse ki a szövegből a pénzzel kapcsolatos kifejezéseket!**

1. pénzt elveszteni
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

¹ A köznyelvben inkább a "boldog-boldogtalan" kifejezés használatos

7. Melyik szó a kakukktojás?

0. Mi nem lehet „jó”?
memória - tanács - könyv - rendőr- ebéd

1. Mit nem lehet elveszteni¹ ?
a türelmünket - pénzt - a fejünket - egy kedves ismerősünket - vizet

2. Hova nem lehet menni?
kézre - színházba - a barátaink idegeire - látogatóba - orvoshoz

3. Hol nem lehet lenni?
mínuszban - jó pozícióban - Párizsban - zavarban - boldogan

4. Mit nem lehet a pénzzel csinálni?
*félretenni a pénzt - szórni a pénzt - elszámolni a pénzzel -
beosztani a pénzt - járni a pénzt*

5. Hova nem lehet jegyet venni?
színházba - buszra - filmre - étterembe - vonatra

¹ Az “elveszíteni” és az “elveszteni” alak ugyanazt jelentik, az “elveszíteni” alak gyakoribb.

Önállóan javítható gyakorlatok

Nyelvtan

8. Múlt idő. Egészítse ki a mondatokat a megadott igékkel!

1. Egyszer például tízezer forintot
(*elveszíteni – én*)
2. Az ezres a Deák Ferenc és a Victor Hugo utcák sarkán
(*heverni*)
3. Forró keddi nap, háromnegyed kettő. (*lenni*)
4. A pénz be lett osztva, nem illetéktelen kezekbe. (*jutni*)
5. Nyomban a Kerek-Perecbe, s ott
egy adag sajtsalátát. (*sietni – én; megenni – én*)
6. A szerkesztő azt, ne írjak én arról, hogy pénzt
..... (*mondani; találni – én*)

9. Igekötők. Egészítse ki a mondatokat!

be-, el-, el-, el-, el-, el-, haza-, meg-, meg-, vissza-

1. Egyszer például tízezer forintot veszítettem
2. Jó lenne, ha ez az embertárs olvasná ezt az írást, mert én most szeretnékszámolni ezzel a pénzzel.
3. A pénz lett osztva, nem lett herdálva.
4. Ezt követően egy korsó sört ittam
5. Délutánbuszoztam, a jegy 65 forintba került

6. Koraestekerékpároztam Sándorfalvára
7. Ekkor már 18 forinttal mínuszban voltam, eddigrefogyott az ezres!
8. A pénztadni én már nem tudom, csak embertársamat kívántamnyugtatni, nem ment rossz helyre.

10. Névszóragok. Egészítse ki a mondatokat!

-ban, -be, -be, -ben, -ból, -kor, -re,-val, -val, -vel

1. *Életem..... először én is találtam pénzt, nem is keveset.*
2. *Gyorsan zseb..... gyűrtém, s úgy éreztem, lopok.*
3. *Az ezres jó..... jött*
4. *Az jutott az eszem....., milyen bosszús lehet az az embertárs, ki ezt a pénzt elvesztette.*
5. *Én most szeretnék elszámolni ezzel az ezerforintos.....*
6. *Nyomban a Kerek-Perec..... siettem, s ott megettem egy adag sajtsalátát zsömle.....*
7. *Ekkor már 18 forint..... mínusz..... voltam, eddigre elfogyott az ezres!*
8. *A banán olcsóbb, mert azt Afrika..... hozzák.*

11. Kijelentő, feltételes vagy felszólító mód?

1. azok, akik a pénzüket.(lenni; elhagyni)
2. Mások ezeket az elhagyott pénzeket rendre
(megtalálni)
3. A szerkesztő azt mondta, neén arról, hogy pénzt találtam, mert majd boldog és boldogtalan és (írni, jelentkezni; visszakérni)
4. Jó lenne, ha ez az embertárs ezt az írást, mert én most elszámolni ezzel az ezerforintossal. (olvasni; szeretni)

5. A pénzt visszaadni én már nem (*tudni*)
6. Jó,, a buszjegy luxus volt, hiszen gyalogolhattam is volna. (*mondani- mi*)

12. Kötőszók. Egészítse ki a mondatokat a megfelelő kötőszóval!

és, ha, hiszen, hogy, hogy, mert

1. Ha az ember elhagy egy nagyobb pénzösszeget, azt gondolja, azt egy pimasz alak találja meg.
2. Éppen ebédelni indultam, volt vagy kétszáz forintom.
3. Jó lenne, ez az embertárs olvasná ezt az írást.
4. A szerkesztő azt mondta, ne írjak én arról, pénzt találtam, majd boldog-boldogtalan jelentkezik, és visszakéri.
5. A buszjegy luxus volt, gyalogolhattam is volna.

Helyesírás

13. Tegye ki a hiányzó ékezeteket!

0. *Az embereknek sokféle osztályozása letezik. (4)*
Az embereknek sokféle osztályozása létezik.

1. Peldaul vannak azok, akik elhagyjak a penzüket. (4)

.....
.....

2. Egyszer tizezer forintot veszitettem el. (2)

.....
.....

3. A penz a penzhez megy, tudjuk jól. (3)

.....
.....

14. -t vagy -tt?

1. Az juto..... eszembe, milyen bosszús lehe.. az az embertárs, aki ezt a pénzt elvesz.....e.....e.

2. Éppen ebédelni indul.....am, s volt vagy ké.....száz forintom.

3. A barack helye..... is vehe.....em volna banán.....

Kulturális sarok: A magyar pénzekről

Pénzt Magyarországon I. István (997-1038) veretett¹ először. Ez a pénz ezüsből készült.

Károly Róbert (1308-1342) király az első, aki olasz (firenzei) mintára aranyból veret pénzt. Ezt a pénzt „florino”-nak, magyarul forintnak hívják.

A következő évszázadokban szinte minden magyar király új pénzt vezet be. Van például tallérunk, koronánk, garasunk és dénárunk. A 16-17. században (az ún. „három részre szakadt Magyarországon”) más pénzt használnak Erdélyben², mást a török és megint mást a Habsburg-területeken. Ebben az időben természetesen nagyon jó üzlet volt hamis pénzt verni!

Magyarország hivatalos pénzneme a 19-20. század fordulóján a korona, ennek váltópénze a fillér (1 korona=100 fillér). 1925-ben a korona inflációja miatt bevezetik a pengőt, de ez csak rövid ideig van forgalomban, mert a második világháborút újabb infláció követi. 1946-ban, amikor egy bőrdnyei pengőért is csak egy kevés kenyeret és cukrot lehet venni, a stabilizáció érdekében bevezetik az új magyar forintot. A forintnak 2000-ig váltópénze a fillér.

Ma Magyarországon az az érdekes helyzet áll elő, hogy a forintnak nincsen váltópénze.



Illusztráció: Régi magyar pénzek

1. Az első magyar pénz: I. István ezüstdénárja (1000 körül)
2. Mátyás király dénárja (hátlap) (XV. század)
3. Ferenc József arany húszkoronás érméje (1912)
4. Százpengős (1945)
5. A Magyar Népköztársaság ötforintosa (1971)

¹ csináltatott, készítettett

² Transzilvánia magyar neve (ma: Nyugat-Románia)

Megoldások

1. Többszörös választás.

1. a / 2. b / 3. a / 4.b. / 5. c / 6. a / 7. c / 8. b

2. Időrend.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
a	c	g	e	b	d	f	i	h	j

3. Szinonimák.

1. *Vannak azok, akik **elhagyják / elvesztik** a pénzüket.*
2. *Mások pedig ezeket az elhagyott pénzeket **rendre / mindig** megtalálják.*
3. *Akkor egy hétig **gyűlöltem / nem szerettem** az emberiséget.*
4. *Az **ezres / ezer forintos** a Deák Ferenc és a Victor Hugo utcák sarkán hevert.*
5. *Volt **vagy / körülbelül** kétszáz forintom.*
6. ***Az jutott eszembe / Arra gondoltam**, milyen bosszús lehet az az embertárs, ki ezt a pénzt elveszítette.*
7. *Milyen **bosszús / mérges** lehet az az embertárs, aki ezt a pénzt elvesztette.*
8. *Délután **hazabuszoztam / hazamentem**, a jegy 65 forintba került.*

4. Antonimák.

- | | | | |
|----|-------------------------|-------------------------------|---------------------|
| 0. | <i>néptelen –</i> | népes | <i>(1-5. sor)</i> |
| 1. | <i>udvarias –</i> | pimasz | <i>(5-10. sor)</i> |
| 2. | <i>jéghideg –</i> | forró | <i>(15-20. sor)</i> |
| 3. | <i>nyugodtan –</i> | nagyot dobbanó szívvel | <i>(15-20. sor)</i> |
| 4. | <i>eladtam –</i> | vettem | <i>(30-35. sor)</i> |
| 5. | <i>visszaadja –</i> | visszakéri | <i>(40-45. sor)</i> |
| 6. | <i>felidegesíteni –</i> | megnyugtatni | <i>(40-45. sor)</i> |
| 7. | <i>megehettem –</i> | megihattam | <i>(35-40. sor)</i> |
| 8. | <i>ezelőtt –</i> | ezt követően | <i>(30-35. sor)</i> |

5. Idiómák.

1. Az ezres jókor jött : A pénzt jó pillanatban találtam.
2. Már tizennyolc forinttal mínuszban voltam:
Már egy kicsivel többet költöttem, mint amennyi pénzt találtam.
3. Boldog és boldogtalan: Mindenki
4. Szerencsétlenül járt embertárs:
Olyan ember, akivel valami rossz dolog történt
5. A pénz nem ment rossz helyre: A pénzt fontos dolgokra költöttem el.

1	2	3	4	5
c	e	b	d	a

6. A pénzzel kapcsolatos kifejezések

1. pénzt elveszteni / elhagyni
2. pénzt találni
3. a pénzzel elszámolni
4. a pénz nem ment rossz helyre
5. pénzt elkölteni
6. (pénzzel) mínuszban lenni
7. pénzt elherdálni
8. pénzt zsebre tenni
9. pénzt visszakérni
10. pénzt visszaadni

7. Kakukktojás.

1. A „vizez” / 2. „Kézre” / 3. boldogan / 4. járni a pénzt / 5. étterembe

A 8-14. feladatok a szöveg segítségével ellenőrizhetők.